

**ДАДАСИНИ ТУШИДА
КЎРАЁТГАН БОЛАЛАР**

5-бетда

**ТЕПБАЛИК
ЕТОВИДАГИ СЕВГИ**

ёхуд муҳаббатнинг
кўзи кўр(ми?)

7-бетда

Аваз ОХУН:
"БОЗОРГА
ТУШГАНИМДА
ЧУНТАГИМДА
УЗУН
РЎЙХАТ
БЎЛАДИ"

8-бетда

Ошша Ва

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

Жамият

10 (1265)-сон 10 март 2016 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

АЁЛЛАР — ФАРИШТАЛАРНИНГ ОПА-СИНГИЛЛАРИДИР

Баҳор – байрамлар фасли. Она-заминимиз яшилликка бурканиб, баҳор эпкинлари дилларга ўзгача илиқлик бахш этаётган шу кунларда халқимиз байрам шукуҳи билан яшамоқда. Меҳрибон оналаримиз, мунис опа-сингилларимиз, садоқатли умр йўлдошларимиз, жажжи қизалоқларимизга юксак ҳурмат-эҳтиром кўрсатилмоқда. Мамлакатимиз бўйлаб давом этаётган байрам тадбирлари, учрашувлар, давра суҳбатлари хотин-қизларга бағишланаётгани дилларни шод этмоқда. Юртимизнинг қай гўшасига борманг, кўтаринкилик, байрамонга хуш кайфият хукмрон, албатта, бунинг замирда аввало, хотин-қизларга бўлган юксак эътибор ва ғамхўрлик мужассам.

Президентимизнинг Ўзбекистон хотин-қизларига байрам табригида шундай жумлалар бор: "Умр йўлларимизда қандай оғир синов ва машаққатлар дуч келмасин, уларни енгиб ўтишда руҳимизни кўтариб, кучимизга – куч, ғайратимизга – ғайрат қўшади-

ган инсонлар ҳам, ҳеч шубҳасиз, дунёдаги энг мўътабар зотлар, қалби дарё аёлларимиздир".

Ҳақиқатан, жамиятда аёлларнинг ўрни ва мавқеи кўтарилса кўтарилаяптики, асло камайгани йўқ. Аёллар ожиза бўлиши мумкин, аммо уларда шундай куч-

қудрат борки, сабр-матонат, меҳр-муҳаббатда тенгсиздир. Шунинг баробарида аёлларни жамиятнинг турли жабҳаларида фаол ишлаётганини кўриб, кўнглимиз чексиз фахр ва ифтихорга тўлади.

"Биз учун устувор аҳамиятга эга бўлган таълим-тарбия, маданият ва илм-фан соҳаларида меҳнат қилаётган ходимларнинг 73 фоизини, соғлиқни сақлаш тизимида 75 фоизини, ишлаб чиқариш тармоқларида 42 фоизини, қишлоқ хўжалигида 43 фоизини айнан аёллар ташкил этаётгани уларнинг ҳақиқатан ҳам бирор-бир соҳада ҳеч кимдан қолишмаслигини кўрсатади.

Ҳозирги вақтда мамлақати-

миздаги кичик бизнес субъектларининг 120 мингдан зиёдини, фермер хўжалиklarининг 4 минг 550 дан ортигини хотин-қизлар самарали бошқариб, барчага ўрناق ва намуна бўлиб келмоқда", дея таъкидлайди Президентимиз.

Аёллар ишбилармон, аёллар тадбиркор, аёллар ишлаб чиқариш корхонаси раҳбари. Бу каби мисолларни кўплаб келтиришимиз мумкин. Аллақачон аёлларга нисбатан "уй бекаси", деган эскича қараш унутилган. Бу ҳам уларнинг жамиятдаги мавқеини кўрсатиб турибди, десак янглишмаймиз.

2-бетда

(Боши 1-бетда)

АЁЛЛАР — ФАРИШТАЛАРНИНГ ОПА-СИНГИЛЛАРИДИР

Ҳақиқатан мамлакатимизда тадбиркор аёлларга қаратилаётган юксак эътибор туфайли уларнинг сони кун сайин кўпайиб бормоқда. Юртимизнинг чекка-чекка ҳудудларида ҳам тадбиркорлик ортидан оила боқаётган, маҳалла ва қишлоғидаги ёрдамга муҳтожларга моддий кўмак бераётган хотин-қизларни учратамиз. Шубҳасиз, бу аёллар манфаатлари давлатимиз томонидан қўллаб-қувватланаётганини кўрсатиб турибди.

Бугун хотин-қизларимизнинг спорт соҳасида эришаётган ютуқлари барчамизни қувонтираётгани сир эмас. Ўзбекистонлик ёш қизлар жаҳон ареналарида юртимиз байроғини баланд кўтариб, шоҳсурага чиқаётгани юрдошларимиз кўнглини тоғдек кўтаради. Ютуқларимиз тасодиф эмаслигини бутун дунё эътироф этаётир, тан олмоқда.

"Шулар ҳақида сўз юртар эканмиз, 2015 йилда 1 минг 668 нафар спортчимиз, жумладан, 567 нафар қизимиз халқаро мусобақаларда иштирок этиб, 983 та медалга эришгани, иқтидорли фарзандларимиз нуфузли халқаро танловларда 137 та совринли ўринни, жумладан, 76 та гран-прини қўлга киритганини юртимизда соғлом ва баркамол авлодни шакллантиришга қаратилган

...Байрам арафаси Бош майдонимиз ҳар қачонгидан жозибали, файзли, тароватли тус олди. Опа-сингилларимиз — хотин-қизлар ташкилотлари вакиллари, иқтисодиёт, ҳуқуқ, илм-фан, таълим, маданият ва санъат ходимлари Мустақиллик майдонига ташриф буюрди. Хурриятимиз, порлоқ истиқболимиз ва эзгу ниятларимиз рамзи бўлган Мустақиллик ва эзгулик монументи пойига гуллар қўйди.

Тадбир иштирокчилар пойтахтимизда амалга оширилган улкан бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари билан танишди: кейин Республика ихтисослаштирилган сув спортини ривожлантириш марказида бўлди, Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат академик катта театрида «Садоқат» спектаклини томоша қилди.

«Туркистон» саройида Халқаро хотин-қизлар кўни муносабати билан тантанали тадбир бўлди. Унда турли соҳаларда самарали меҳнат қилаётган хотин-қизлар, табаррук онахонлар, турли вазирилик ва идоралар, жамоат ташкилотларининг вакилла-

рилаётган ишларнинг самаралари ҳақида сўзлади.

Моҳигул Раимкулова, Жиззах давлат педагогика институти қошидаги 2-академик лицей ўқувчиси, Зулфия номидаги Давлат мукофоти соҳибаси:

— Ижод инсонни улуғлаши, унинг орзуларини амалга ошириши ва, айниқса, чек-

билан саф тортиб турган опаларимга ҳавасим келарди. Буни сезган бувижоним менинг ижодимни қўллаб, тиргак бўлди. Юксак номни ҳада этган давлатимиз раҳбаридан чексиз миннатдоримиз.

Озода Исмоилова, Урганч давлат университети қошидаги 2-академик лицей ўқувчиси, Зулфия номидаги Давлат мукофоти соҳибаси:

— Ранг-тасвир йўналишидаги ижод маҳсулларим билан республика миқёсида, вилоятимиздаги қатор танловларда фолибликни қўлга киритганман. Бугун мана шу ҳаракларим қадрлиниб, юксак ном — Зулфия мукофоти эгасига айландим, вилоятимизгача ҳамда республикага қадар бўлган босқичларда атрофимдаги билимли ёшлардан кўп нарсаларни ўргандим. Немис тилини мукаммал ўрганиб халқаро даражадаги сертификатни қўлга киритганим танловда катта имконият берди.

Тадбир доирасида ташкил этилган учрашувлар айниқса, ёшларнинг хотирасида бутун умр қоладиган бўлди. Буюк ижодкорлар Саид Аҳмад ва Саида Зунунова хайкаллари тимсолида хотин-қизлар муҳаббат ва вафонинг улуғлигини кўришди.

Гулноза Алиева, Бухоро Мухандислик — технология институти қошидаги 1-академик лицей ўқувчиси, Зулфия номидаги Давлат мукофоти соҳибаси:

— Беш ёшимдан бери спорт билан шуғулланиб, мусобақаларнинг иштирокчиси бўлиб келмоқдам. Бугун спортда яратилаётган имко-

ниятларни фахр билан айтишим мумкин. Биргина, 2014 йили "Баркамол авлод" спорт ўйинларида икки бора бронза медал соҳибаси бўлдим. Ҳозир 18 ёшдаман, спорт устаси унвони билан тақдирландим. Бу йилдан бошлаб кичик ёшдаги қизларга баддий гимнастика сирларини ўргатаяман. Шу тобда ўзимни яна бир бор чемпионлардек ҳис қилаяман. Чунки кўксимга юртимизнинг ишончи, ота-онамнинг умиди қадалган. Бундан кўнглим гурурга тўлмоқда. Мукофотга лойиқ кўрилганимни эшитганимда оиламдагилар жуда хурсанд бўлишди, лекин улар менга бу мукофотни оқлаш учун, чиндан ҳам унга лойиқ эканлигимни исботлашим кераклигини айтишди. Мен ва тенгдошларимга берилган мукофот зиммамизга катта масъулият ўқлайди, деб ҳисоблайман.

Ҳар қайси жамиятнинг маданий даражаси ва маънавий баркамоллиги аёлларга бўлган муносабат билан белгиланади, деб таъкидлаганди Президентимиз Ислоҳ Каримов. Дарҳақиқат, бугун юртимизнинг қайси соҳасида бўлмасин аёлларнинг фаоллигини кўраемиз. Улар нафақат она сифатида эҳтиромда. Ўз ишининг устаси бўлган хунароманд, қўли гул — деҳқон ва боғбон, ёш авлод камолотига камарбаста мураббий-устоз, ватан ҳимоячиси, салоҳиятли раҳбар сифатида жамиятда нуфузли ўринни эгалламоқда. Бу эса камол топаётган авлоднинг тақдири муносиб оналар қўлида эканини кўрсатади.

Камола РАХИМХУЖАЕВА,
"Оила ва жамият" муҳбири

кенг қўламли ишларимизнинг амалий натижаси сифатида қабул қиламиз", дейди Юртбошимиз табригида.

Хотин-қизлар байрами баҳор гўзал аёлларимизга, аёлларимиз баҳорга ўхшаша замирида ҳам катта маъно бор. Мустақиллик майдонида Бахтиёр она ҳайкали барпо этилгани ҳам юртимизда оналарга, аёлга қаратилган юксак эҳтиромдан нишондир.

ри, Зулфия номидаги Давлат мукофоти совриндорлари иштирок этди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Э.Боситхонова мамлакатимизда хотин-қизларни эъзозлаш, жамиятдаги мавқеини юксалтириш, ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, саломатлигини мустаҳкамлаш борасида амалга оши-

сиз бахт инъом этишини мана бугун Зулфияхоним қизлари сафида туриб, мукофотга сазовор бўлиб амин бўлдим. Шеърятга ҳавасим шоиранинг шеърларидан илҳом олиб, унинг ижодини ўрганиб пайдо бўлди, десам хато бўлмас. Утган йили "Сарафроз" номли шеърий тўпламим нашр этилди. Ҳикоялар ва мақолаларим матбуотда эълон қилинган. Биласизми, Зулфияхоним хайкали қошида миллий либослар

Мамлакатимизда аёллар эр-каклар билан барча соҳалардаги каби таълим олишда ҳам тенг ҳуқуқлидирлар. Ҳозирги вақтда мактаб ёшига етган қизларимиз тўлиқ мактабга қамраб олинган. 9 йиллик мактаб таълимидан кейин ўз хоҳишларига кўра ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимидаги муассасаларда ўқишларини давом эттирмақда.

Ўзбекистон дунёнинг 125 давлати орасида хотин-қизлар учун кулай шароитлар яратиш ва оналикни муҳофаза қилиш борасида етакчи ўринлардан бирини эгаллаб турганлиги ва мазкур йўналишда давлатимиз томонидан олиб борилаётган сиёсат намунавий модель сифатида эътироф этилаётганини исботламоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 10 ноябрдаги "Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш давлат дастури тўғрисида"ги Фармони асосан ҳомиладор аёлларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш, туғруқнинг энгил кечишини таъминлаш мақсадида кафолатланган давлат тиббий хизмати доирасида худудларда перинатал ва туғруқ мажмуалари томонидан уларга бепул тиббий хизматлар кўрсатиб келинмоқда.

Аёллар ва болалар соғлигини сақлаш, бўлғуси оналар соғлиғи ҳолати устидан назорат қилиш тизими сиёсатини тубдан ошириш, туғма ногиронликнинг олдини олиш мақсадида Республика ва худудий скрининг марказлари ташкил этилди. Натижада охириги йилларда ногирон болаларнинг туғилиши 40 фоизга камайишига эришилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2010 йил 22 июлдаги "Республиканинг қишлоқ туманларида оналар ва болаларнинг репродуктив саломатлигини мустақкам

лашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорига асосан, 2010-2016 йилларда қишлоқ туманларида яшайдиган ҳомиладор аёллар таркибида, фоллий кислотаси мавжуд бўлган умумий қувватлантурувчи поливитаминларнинг махсус комплекслари билан таъминлаб келинмоқда.

Бу ҳужжатларнинг манتيкий давоми сифатида Президентимизнинг 2014 йил 1 мартдаги "Ўзбекистонда 2014-2018 йилларда аҳоли репродуктив саломатлигини янада мустақкамлаш, оналар, болалар ва ўсмирлар саломатлигини муҳофаза қилиш тўғрисида"ги қарорига асосан Дав-

ёзли қабул қилиниши каби катта имтиёзлар берилди.

Шунингдек, Президентимизнинг 2004 йил 7 декабрдаги "Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи лавозимларида ишловчи аёлларни ижтимоий муҳофаза қилишни кучайтириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони кўра 2004 йилнинг 1 декабрдан бошлаб фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича

мураббийси бўлган хотин-қизларни моддий рағбатлантириш орқали хотин-қизлар спортини янада ривожлантиришга сабаб бўлди.

Ватанимиз мустақилликка эришгач, халқаро муносабатларнинг тўла ҳуқуқли субъектига айланди. Дунёдаги 120 дан ортқ мамлакат билан расмий дипломатия муносабатлари ўрнатилди. Ўтган йиллар давомида Ўзбекистон Республикаси кўплаб халқаро шартнома ва конвенцияларга қўшилди.

Ҳозирги кунга қадар 60 дан зиёд халқаро ҳужжатнинг ратификация қилиниши, бу соҳада олиб борилаётган ислохотлар кўламини яққол намойиш этади. Ўзбекистон биринчилардан бўлиб БМТ томонидан қабул қилинган "Инсон ҳуқуқлари умумжазон декларацияси"ни, "Аёллар камситилишининг барча шаклларига барҳам бериш тўғрисида"ги Конвенцияни ратификация қилган. Аёлларнинг эркаклар билан тенглигини таъминлашда миллий мажбуриятларни бажарилиши, мамлакатимизнинг Пекин Декларациясини ва ҳаракатлар режасини, Минг йиллик ривожланиш мақсадларини бажаришдаги қўшган муносиб ҳиссасини, шунингдек, БМТ принципларида содиқлигини тасдиқлаб турибди.

Хулоса ўрнида шунини айтиш мумкинки, Конституциямиз асосида қабул қилинган қатор ҳуқуқий меъёрий ҳужжатларда хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган нормалар ўз аксини топган. Улар аёлларимизнинг ижтимоий ҳимоясини таъминлашга, ижтимоий, сиёсий фаоллигини оширишга хизмат қилади.

Мавлуда ХҲЖАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси Мехнат ва ижтимоий
масалалар кўмитаси раиси
ўринбосари

ХОТИН-ҚИЗЛАР ҲУҚУҚИ ҲИМОЯДА

лат дастури қабул қилинди. Бундай тизимли ишлар натижасида юртимизда охириги йилларда оналар ва болалар ўлими уч баробарга камайди, аёлларнинг ўртача умр кўриш даражаси 75,8 ёшни ташкил қилди, абортлар сони эса 39,9 дан 5,0 промиллига кескин камайди.

Иқтидорли қизларни қўллаб-қувватлаш мақсадида давлатимиз раҳбарининг 1999 йил 10 июндаги "Зулфия номидаги Давлат мукофотини таъсис этиш бўйича тақдирларни қўллаб қувватлаш тўғрисида"ги Фармони асосида республикамиздаги 226 нафар 14 ёшдан 24 ёшгача бўлган қизлар ушбу мукофот совриндори бўлдилар. Фармонга кўра уларга энг кам иш ҳақининг 50 баробари миқдоридаги мукофот пули, ўз танлаган йўналиши бўйича олий таълим муассасасига ўқишга имтиёзли кириш, агар олийгоҳ талабаси бўлса, ўқининг магистратура босқичига имти-

маслаҳатчи лавозимларида ишловчи пенсионер аёлларга ёшга оид пенсиялар тўлиқ миқдорда тўланиши белгилаб қўйилди. Бу мамлакатимиздаги 10 мингдан зиёд маҳаллаларда меҳнат қилаётган кекса ёшдаги аёлларимизга кўрсатилган катта ғамхўрликнинг амалий ифодасидир.

Юртбошимизнинг 2010 йил 1 апрелдаги "Қишлоқ жойлардаги болалар спорт объектларида банд бўлган аёл спорт устозлари меҳнатини рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорига асосан, 2010 йил 1 апрелдан бошлаб қишлоқ жойлардаги умумтаълим мактабларида, ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида ва болалар-ўсмирлар спорт мактабларида жисмоний тарбия ўқитувчиси ҳамда спорт устози бўлиб ишлаётган аёлларнинг тариф ставкаларига ҳар ойда 15 фоиз миқдорда устама ҳақ тўлаш белгиланди. Бу эса чекка қишлоқлардаги спорт

Етти кун нафаси

Патронаж ойлиги давом этмоқда

Мамлакатимиздаги бирламчи тиббий-профилактика муассасаларида патронаж ойлиги давом этмоқда.

Пойтахтимизнинг Юнусобод туманидаги 51-оилавий поликлиникада ўн саккиз умумий амалиёт шифокори, ўттиз тўрт патронаж ҳамшира ва ўнга яқин йўналиш бўйича малакали мутахассислар аҳоли саломатлиги йўлида фаол иш олиб бормоқда.

Патронаж ойлиги доирасида поликлиника шифокор ва ҳамширалари оилаларга чиқиб, хонадон аҳлининг саломатлиги, турмуш тарзи, уйнинг тоза-озодлигига эътибор қаратмоқда. 1-шахар шифохонаси, Тошкент шаҳар онкология ва силга қарши кураш диспансери тиббий ходимлари уларга кўмак бераётди.

Шаҳристон маҳалласига бириктирилган умумий амалиёт врачлари ва патронаж ҳамширалари билан Конибодом кўчасида яшовчи Усмоновлар хонадониди бўлди. Бу ерда 83 ёшли Марҳамат ая фарзандлари ва набиралари билан истиқомат қилади. Шифокор онахонни тиббий кўриқдан ўтказиб, унинг саломатлигини мустақкамлаш бўйича оила ҳамширасига тавсиялар берди. Оиланинг барча аъзолари, хусусан, ҳомиладор келин ва болалар ҳам тиббий кўриқдан ўтказилди. Хонадондаги тиббий-ижтимоий муҳитга яхши баҳо берилди, саломатликка салбий таъсир этадиган

муаммолар аниқланмади.

– Оилавий поликлиникамиз шифокор ва ҳамширалари доимо ҳолимиздан хабар олиб туради, тиббий ёрдамга эҳтиёж сезсак, ўз вақтида кўмак беради, – дейди Марҳамат ая. – Уларнинг тавсияларига риоя қилиб ҳам бўлмадим. Ёшим саксондан ошса ҳам ҳамон тетикман. Невара, чевараларнинг тарбияси, рўзгор юмушларида келинларимга кўмак бераман. Шифокорларнинг бугунги таширидан янада хурсанд бўлдим.

Патронаж ойлиги тадбирларини ташкил этишда оилалар билан бир қаторда худудлардаги таълим ва бошқа тиббий-ижтимоий муассасалар континентини қамраб олишга ҳам эътибор қаратилаётди.

Юнусобод туманидаги 307-мактабгача таълим муассасасида ўтказилган патронаж тадбирини бунга мисол келтириш мумкин. Муассасада ташкил этилган тиббий хонаси бирламчи тиббий ёрдам кўрсатиш, болаларнинг саломатлиги ва ўсиш-ривожланиш жараёнини кузатишда қўлланадиган тиббий усунулар билан жиҳозланган. Болаларни чуқурлаштирилган кўриқдан ўтказиш, касаллиги аниқланганларни соғломлаштириш ишлари 51-оилавий поликлиникада ташкил этилади. Патронаж тадбирини ташкил этишда муассаса шифокорларига оилавий поликлиникадан бириктирилган мутахассислар яқиндан кўмак берди.

Пойтахтимиздаги "Истиклол" санъат саройида Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги ҳамда "Ўзбекнаво" эстрада бирлашмаси ҳамкорлигида "Аёл борки, олам мунаввар!" номли концерт дастури намойиш этилди.

Аёл борки, олам мунаввар

Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида оила, оналар ва болалар манфаатларини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хотин-қизларнинг ўқиши, меҳнат қилиши ва дам олиши учун муносиб шароитлар яратилмоқда.

– Тинч ва осуда, фарзандлари бахтиёр мамлакатининг аёли эканимдан фخرланаман, – дейди пойтахтимизнинг Яшнобод туманидаги темир йўл касб-хунар коллежи ўқитувчиси Маҳбуба Аминжоновна. – Юртимизда хотин-қизларга ҳурмат, эъзоз ва эътибор кўрсатиш юксак даражага кўтарилган. Байрамона руҳдаги шундай концертларнинг ташкил этилгани ҳам хотин-қизлар учун кўрсатилаётган эътиборнинг амалий ифодасидир.

Концертда аёлни, онани, муҳаббатни мадҳ этувчи кўшиқлар ижро этилди.

Спортчи қизлар дўстлашди

Тошкент халқаро Вестминстер университети спорт мажмуасида Халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган спорт фестивали ўтказилди.

"Соғлом авлод учун" халқаро хайрия фонди бошқаруви раиси С.Иномова ва бошқалар Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида аёллар саломатлигини мустақкамлаш йўлидаги кенг кўламли ишлар самарасида хотин-қизлар ўртасида спорт оммалашиб бораётганини таъкидлади.

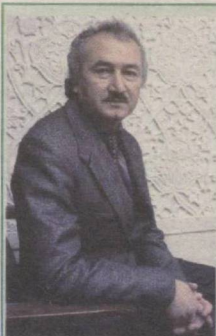
"Соғлом авлод учун" халқаро хайрия фонди, Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳамкорлигида ўтказилган фестивалда 2004-2005 йилларда туғилган 150 дан ортқ киз иштирок этди. Спорт рақси, бадминтон, ушу бўйича голиб ва совриндорлар аниқланди.

– Уч ёшимдан спорт рақси билан шугулланаман, – дейди фестиваль голиби Э.Маҳмудова. – Спорт менинг соғлом бўлиб улғайишимга ёрдам бермоқда. Бугунги фестивалда кўп дўстлар орттирдим.

Голиб ва совриндорларга эсдалик совгалари топширилди. Мусобақа қизларнинг саломатлигини янада мустақкамлаш, жисмоний тарбияга қизиқишини орттиришда муҳим омил бўлди.

uz.uz сайти материаллари асосида тайёрланди.

НАЗОКАТ ОРТИДА ЖАСОРАТ ЯШИРИН

Акмал НУРИДДИНОВ, Ўзбекистон халқ расмиси:

— Аёл ҳақида гапирарканмиз, аввало, кўз олдимизда унинг мунис нигоҳи гавдаланади. Дунёда ҳеч бир ижодкор йўқки, бу муқаддас сиймолардан илҳомланмаса, унинг гўзаллигидан ҳайратланмаса. Ҳар бир ижодкорнинг ҳаётида аёл образи катта аҳамият касб этади. Шу ўринда менинг ижодимда ҳам. Кўпгина асарларимнинг яратилишида ҳам аёлнинг ўрни бекиёсдир. Кўпроқ ишқ-муҳаббат йўналишида ижод қилганим сабабли аёл менинг учун саждогоҳ.

Дунёнинг кўп жойларида бўлдим, турли миллат вакиллари билан танишдим, аммо ўзбек аёлидек, гўзал қалб эгаларини бошқа ҳеч бир жойда учратмадим. Фақатгина ўзбек аёли бутун ҳаётини оиласига, фарзандлар тарбиясига бахшида этади. Биз эркеклар ҳаётида ҳам бу сиймосига бўлганмиз.

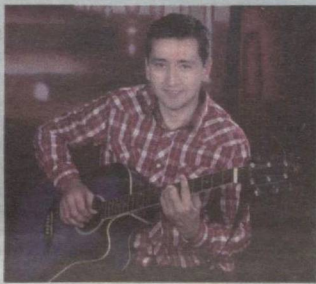
ларнинг ўрни бекиёсдир. Аёл кишига кўп нарса керак эмас, бироз эътибор, икки оғиз ширин сўз ва албатта, дунёнинг қаеридадир — кимдир уни севиши, у ҳақида қайғуришини билиб яшаши, бу унинг учун катта бахт. Ёши юзга етиб, юзларидан нур ёғилиб, сизга Аллоҳдан узоқ умр сўраб, дуолар қилиб ўтиргувчи онангиз бўлса, демак, сиз бадавлат ва бахтли инсонсиз. Сизга фақат эзгулик тилови опангиз-синглингиз бўлса, икки қарра бахтисиз. Уйингизни, умрингизни саришта этиб, сизга умрини, муҳаббатини бағишловчи аёлингиз бўлса, демак, сиз уч қарра бахтисиз. Қафтингизга кирган тиконни киприги билан олишга тайёр қизларингиз бўлса, минг қарра бахтисиз.

Шу ўринда юртимиздаги барча аёлларни гўзаллик ва нафосат байрами 8 март — Халқаро хотин-қизлар куни билан чин қалбимдан табриқлайман. Ҳеч қачон юзингиздан табассум аримасин, лугатингизда қайғу сўзи асло ишлатилмасин. Уларнинг доимо баҳор гулларидек нафис ва гўзал бўлишларини тилаб қоламан.

Шухрат ДАРЁ, хонанда:

— Аёлни сева олмаган инсон дунёнинг энг гўзал сирларидан беҳабар қолмоғи тайин. Аёл зоти шундай хилқатки, ожизаликка ожиза, лекин баъзан тил таърифлашга лол мўъжизадир. Унинг олдида бош эгмасликнинг илҳами йўқ. Дунёда қанча буюқ инсонлар бўлмасин, барини аёл дунёга келтирган. Бир ҳақиқатни ҳеч қачон унутмаслик лозим, барча буюқ кишилар ортида албатта, мунис оналар ёки фидойи рафиқалар турган бўлишади, деганди файласуфлардан бири. Биз азаддан аёлларимизни вафо, ҳаё, латофат, гўзаллик тимсоли сифатида қадрлаб келаемиз. Қолаверса, ҳаётнинг маъно-маъмуни ва унинг гўзаллиги муқаддас она сиймосида намоеён бўлади. Аёллар бизнинг бахтимиз, умримиз мазмуни, оиламизнинг файзидир. Уларни қанча қадрласак, улуғласак, шунча кам. Аёл муҳаббати биз учун буюқ, унинг ўрнини ҳеч нарса боса олмайди. У худди йиллар давомида қалбга синган куйга ўхшайди.

Барчангизни гўзаллик ва нафосат байрами 8 март — Халқаро хотин-қизлар куни билан чин қалбдан муборакбод этиб, ўзимнинг юксак эътиромим ва самимий тилақларимни билдираман. Сизларнинг барчангизга сихат-саломатлик, бахту саодат, хонадонингизга тинчлик ва файзу барака тилайман. Баҳорий гўзаллик сизларни ҳеч қачон тарк этмасин.

"Ҳандалак" гуруҳи:

— Аёл бу садоқатли дўст, меҳрибон она, умр йўлдош. Шахсий ютуқларимизда аёлларимизнинг меҳнати катта. Аёллар ҳақида жуда кўп гапирилган. Масалан, бир одамдан сўрашибди: — Уйланганингизга қанча бўлди?

— Бу аёлимга боғлиқ, баъзан у ўзини шундай тутадики, худди кеча уйлангандайман, баъзан эса юз йил бўлгандай туюлади.

Фарзандининг теран фикрлашида, ютуқларида онанинг ўрни катта. Концерт дастурларимиздан бирида аёл ҳақида ибратли ва аслида, аёл ким эканини ифодаладиган бир воқеани айтиб берганмиз: тақдир тақозоси билан оилали эркек бошқа бир аёлга кўнгил берибди, шунда у рафиқасига: "Мен бошқа аёлни ёқтириб қолдим, у билан яшайман", дебди. Бу гапдан аёл ранжимабди, хотиржамгина: "Мен розиман, фақат ҳар куни келиб мени бир соат қўлингизда кўтариб юрасиз", дебди. Эркак ҳайратланиб, рози бўлибди. Орадан бир неча кунлар ўтибди, ҳар куни аёлининг айтганини бажарган эркек рафиқасига кўнгил иссибди ва оиласига қайтибди. Келиб қарасаки аёли вафот этган, ёнида эса хат ётибди: "Менга бу гапни айтишингиздан олдин шифокор бир неча кунлик умрим қолганини айтди. Агар ўшанда мени ташлаб кетганингизда фарзандларингиз онамни оғир аҳволда ташлаб кетди, дея сиздан норози бўлишар эди. Мана энди улар онамни меҳрибон отам авайлаб, кафтида кўтариб юрди, бечора онамнинг умри қисқа экан, дейишади. Сизни ҳурмат қилиб яшашади". Буни қаранг, аёл киши хатто энг оғир вазиятларда ҳам эри учун куйинади.

Ақобир ҚУРБОНОВ, спортчи:

— Аёлни нозик, нафис дейишади. Лекин, мана шу нафислик ортига мисл қўрилмаган жасорат яширинган. Спорт билан шугулланиб, катта майдонларда рақибини мағлуб этиб, юртимиз байроғини баланд кўтарайотган қизларимизга қараб, жисман кучли Барчиной ва Тўмарисни кўз олдимга келтираман. Соҳада кўллаб шогирдларим бор. Улар орасида қизларимиз ҳам талайгина. Шу ўринда мана шу спортчи қизлардаги масъулият, интилишни алоҳида эътироф этмоқчиман. Табиатан сезгир ва қирқ бир жон эгалари спортнинг карате, кураш, таэквандо, дзюдо турларида ўзларини намоеён этишмоқда. Аёлларни байрам билан табриқларанман, улар ҳар доим биз эркеклар учун қадрли эканини, оиламизга, фарзандларимизга керакли инсон эканликларини айтмоқчиман. Агар мен чемпион бўлсам, демак, бунда меҳрибон онамнинг ва оқила рафиқамнинг ўрни катта.

Фарҳод САИДОВ, хонанда:

— Мен аёл деганда, аввало, онани тушунаман. Оналар борки, фарзандлар бахтиёр улғаяди, улар сабаб рўзгор тинч, ишда кут-барака бўлади. Ижодий сафарлар билан турли вилоятларда бўламан. У ердаги мунис онахонларга қараб, нурили чехралардаги самимиятни кўраман. Айниқса, қўшиқдан сўнг узундан-узун дуо қилишади. Шунда фарзандларини доимо яхши томонларини кўрувчи, уни рағбатлантиришдан сира чарчамайдиган оналарнинг пок қалбини ҳис қилгандай бўламан. Байрам ёки бирон-бир тантана сабаб меҳрибонларимизни йўқлаймиз. Ойда бир келсак-да, биздан гина қилишмайди, қувониб, қуяниб гапирришади. Оқила қизлар, фаросатли аёллар мана шу оналарнинг мактабида камол топади. Бежизга қизнинг табиатидан онасига хос жиҳатлар қидирилмайди. Йигитларимиз ота бўлса, қизларини она қизим, дея эркалашади. Демак, хотин-қизларнинг бугунги истиқболларида уларнинг оналарини ўрни бекиёс. Кўп хонандалар қизлар, аёллар ҳақида қуйлашади. Лекин, она ҳақида қўшиқни шунчаки айтиб бўлмайди, негадир бу қўшиқларда изтироб, икромни эшитгандай бўлаемиз. Чунки, оналаримиз олдида қарзимиз кўп. Баҳор айёми аёллар байрами билан Ҳамоҳанг келган. Сабаби яшаримиз, янгиланиш аёлларга хос. Эркак киши уларга қанчалар эътибор берса, авайласа аёлларимиз бахтдан ёшариб боришади. Ўғлонларимиз эришаётган, ҳар бир эркек кишининг муваффақиятида "аёл"нинг ўрни бор. Бу ўрин ҳеч қачон йўқолмаслигини ва эркекларимиз ҳам бунга ҳар доим ҳис қилиб, қадрлаб яшашини тилаб қоламан.

Нодир ЖОНУЗОҚ, шоир:

— Аёл борки, ҳаёт бор. Лекин ҳар доим ҳам биз ана шу буюқ зотнинг қадрига етавермаймиз. Инсон, айниқса эркек зоти бир умр аёлнинг меҳрига эҳтиёж сезиб яшайди. Инсон туғилиб, онасининг меҳрини туйган ҳолда камол топади. Маълум вақт, йиллар ўтгандан кейин эса, улғайиб қалбини ёритган бир гўзалга кўнгил қўяди, у билан турмуш қуради ва аёл эркекнинг фақатгина рўзгоригагина эмас, балки кўнглига ҳам тартиб, сарамжонлик олиб қиради. Рафиқаси туфайли ўй-фикрларида тартиб ҳукм суриб туради, маънавий дунёсида маълум бир сарамжон, саришталик намоеён бўлади. Йиллар ўтиб кексайган чоғимизда, биз меҳрни қизларимиздан кўраемиз. Ўғил болаларнинг ўрни бўлакча, лекин ўзимнинг ҳам қизларим бўлганлиги сабабли, мен қиз боланинг кўрсатган меҳрига тенг келадиган меҳр йўқлигини ҳис қиламан. Уларнинг кўрсатган меҳр, тафти юрагингизга ўзгача бир илиқлик бахш этади. Яхши ҳамки аёл бор, бўлмаса эркекларнинг кўнгли мисоли сувсиз қуриб-қашшаб қолган ер каби меҳр тафтидан мосуво бўлган бўларди. Кимки ҳаётда қаҳри қаттиқ бўлса, демак у аёлнинг меҳрини етарлича ҳис қилмаган деб ўйлайман. Агарда у аёлнинг онанинг меҳрини туйган бўлса, бағритош бўлиб қолиши мумкин эмас. Доимо аёлларимиз қалбимизга меҳрни бериб турганлари учун ҳам ҳазрат Алишер Навоийнинг отани қўёшга, онани эса ойга ўхшатгани бежиз эмас. Кимлардир қўёшни анча ёруғроқ деб айтиши мумкин, лекин ой қоронғуликни ёритиб, зулматни кеткизади. Шунинг учун ҳам ойнинг алоҳида ўрни бор. Оналаримиз, аёллар гамни йироқлаштириб, бизнинг қалбимиздаги қоронғулик пардаларини кетказдилар. Ўзбек қизлари ўзининг гўзал хулқи, ибто-хаёси, садоқати, ташқи ва ички оламининг ўзаро мутаносиблиги билан ажралиб туради. Жамиятнинг мустаҳкамлигини таъминлайдиган оиланинг бутунлигини сақловчи дур уллар. Шунинг учун оиламизнинг оёи, жамиятимизнинг безағи бўлган хотин-қизларимиз, аёлларимиз, азиз онажонларимиз ҳамisha бахтимизга соғ ва омон бўлишларини тилаб қоламан.

Рустам ЖАББОР, журналист:

— Бир қарашда аёлларни улуглаш учун ташбех, уларни мадҳ этиш учун сўз қолмагандек. Аслида барча тешбеху муболага бу улуг зотнинг буюқлиги, нафосати ва малохатини мадҳ этишга камлик қилади. Шу пайтга қадар аёлга атаб шеър битмаган шоир, унинг гўзаллигини тасвирламаган мусаввир, латофатини таранум этмаган муғанний ўтмаган. Лекин барибир аёл ҳақидаги таърифу тавсифлар кемтиклигига қолаверадим. Гоҳида "аёлисиз ҳаёт нурсизланиб қолган бўлур эди" дея сўзамоллик қилишади. Аслида, аёлисиз ҳаётнинг ўзи бўлмасди. Зо-

тан, дунёни зир титратган жаҳонгирлар ҳам? Еру Осмон сирларини очишга чоғланган олим Фозиллар ҳам Аёл сабаб дунёга келган. Шу боис унга ҳар қанча эҳтиром, эъзоз камлик қилади. Барча аёлларимизни ана шу қутлуг байрам билан муборакбод этаман.

Раҳимахони анчадан бери бефарзандлик азоблар, шу сабабданми келини Умидахон қиз кўрганида жуда ҳам қувониб кетди. Хурсандлигидан ичига сиғмай, барча таниш ва яқинларидан суюмчи олди. Келинининг фарзандли бўлишига маслаҳат, ёрдам берган шифокор Мавлудахон онадан беҳад миннатдор бўлди. Унинг иш жойига бориб, раҳматлар айтди...

Мавлудахон опа Жабборова салкам қирқ йилдан буён акушер-гинеколог. Зиёлилар оиласида туғилиб, вояга етган Мавлудахон она билан суҳбатлашганимизда шифокорликни танлаши сабабини тунунтирди:

— Очиғи, болалигимда ҳуқуқшунос бўлишни орзу қилардим. Раҳматли акам Одибек 17 ёшида тери саратони касаллигидан вафот этганида, ота-онам чеккан изтиробни кўриб, улғайсам, албатта, шифокор бўламан, деб ният қилганман.

1972 йил мактабни тамомлагач, ҳеч иккиланмай, ҳужжатларимни Андижон давлат тибби-

СЎЗЛАРИ ДАРДАГА МАЛҲАМ

ёт институти даволаш факультетига тоширдим. Имтиҳонлардан муваффақиятли ўтиб, талабалик бахтига муяссар бўлдим. Институтда аъло ўқишга, соҳанинг сир-асрорини кунг билан ўрганишга ҳаракат қилдим. Ўқшни битиргач, менга Андижон шаҳридаги ҳозирги перинетал марказида ишлашга йўлланма беришди. 1980 йил августидан эса Шаҳрихон туманидаги туғуқ комплексиде ишлаш бошладим. 1997 йилдан буён 3-кўп тармоқли поликлиникада акушер-гинеколог вазифасида фаолият юритиб келяпман.

Мавлудахон опа ўз ишига сийқидилдан ёндашадиган, жонкуяр ва ширинсўз шифокор си-

фатида ҳурмат-этибор қозонган. У кўп йиллик меҳнат фаолияти давомида юзлаб аёлларнинг дардига малҳам бўлди. Ҳозир ҳам опани ўз дарду муаммолари, қувончу таъвишлари билан йўқлаб келадиган аёллар талайгина. У қабулига келган хотин-қизлар билан дил-

дан суҳбатлашади, керакли тавсия ва маслаҳатларини беради. Саломатлик сектори бўйича ҳудуддаги 53- ва 61-умумтаълим мактаблари, Шаҳрихон қишлоқ ва сув ҳўжалиги касб-ҳўнар коллежига бориб, ўқувчи қизлар билан эрта ва қариндошлар ўртасида никоҳларнинг зарарли оқибатлари, соғлом турмуш тарзи, репродуктив саломатлик хусусида учрашувлар, лавра суҳбатлари ўтказиб туради. Бундан ташқари, “Назармаҳрам” ҚФЙга қарашли маҳалла фуқаролар йиғинларидаги туғиш ёпидаги ва ҳомиладор аёллар доимо шифокор назоратида. Шу билан бирга, “Оналар мактаби” машғулотларини мунтазам ўтказиб боради. Бўлажак она ва

Замондошларимиз

қайноналар билан алоҳида суҳбатлар уюштиради.

Мавлудахон опанинг аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш борасидаги кўп йиллик самарали меҳнати муносиб эътироф этилди. У 2013 йилда “Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш аълочили” кўрак нишони билан тақдирланди. Энг муҳими, опа юртодошларининг катта ҳурмати, ишончини қозонди.

— «Соғлом она ва бола йили» шифокор масъулиятини оширади, — дейди М.Жабборова. — Оналар ва болалар саломатлигини сақлаш, оилаларда соғлом турмуш тарзини қарор топтириш борасида жонбозлик ва фидойилик билан меҳнат қилишимиз талаб этилади.

Эртанинг эгалари — ёш авлоднинг ҳар томонлама соғлом ва баркамол этишини йўлда толмаётган Мавлудахон онадек меҳрибон шифокорларимиз шаънига ҳар қанча эзгу тилаклар билдирсак, ярашади.

Мироллим ИСАЖОНОВ,
Андижон вилояти

ДАДАСИНИ ТУШИДА КЎРАЁТГАН БОЛАЛАР

ёхуд алимент тўлашдан бўйин товлаётган оталар ҳақидаги ҳақиқат

...Лола эндигина беш ёшни қаршилади. Аммо шундай бўлса-да, кўп нарсаларга ақли етади. Онаси ва бувисининг пичир-пичири, ундан қандайдир улкан бир сирни яшираётгандай туюлади. Кўчадаги дугоналарининг «дадам»лаб гапиришлари эса кўнглини баттар эзади. Кўшни кизалоклардек у ҳам чиройли кўгирчоқлар ўйнагиси, дадасига эркаланиб, «шоколад олиб келинг», дегиси келади. Лекин... у дадаси бор-йўқлигини билмайди. Назарида, онаси билан бувиси ундан яширинча суҳбатларида шу ҳақда гаплашадилар. Бу суҳбатлар қўлоғига чалинса-да, аммо кўп нарсани тушунамайди. Бир кун ойисининг «Алимент бермаяпти, шуни олсам Лолага пальтоми-этикчами олиб берардим», деган гапини эшитиб қолди. Алимент нима экан, деб ўйлади. Балки у сеҳрли қутичади, ёки пулмикан?... Агар шундай бўлса, уни ким бериши керак?

Лола шу хаёллар билан ухлаб қолади. Тушида эса ўзи ҳеч қачон кўрмаган дадаси унга чиройли, катта кўгирчоқ олиб келаётган бўлади...

Боласини деярли танимайдиган, собиқ рафиқасига аччиқ қилиб, ўз боласининг ахволини сўраш у ёқда турсин, ҳатто қонуний жиҳатдан белгиланган моддий жавобгарлик — алимент тўлашдан ҳам қочганлар ҳақида эшитиб қоляпмиз. Энг ёмони, бунга ҳатто кўникаётгандекмиз.

“Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро

этиш тўғрисида”ги қонун бўйича судларнинг қарорлари, шу жумладан, алимент ундириш ҳақидаги қарорларининг мажбурий ижроси бу соҳада ягона орган — Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузурдаги Суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техника жиҳатидан ва молиявий таъминлаш департаментининг жойлардаги суд ижрочилари туман (шаҳар) бўлимлари томонидан амалга оширилади.

Суд ижрочилари Жомбой туман бўлими ҳисоботларига кўра, 2016 йил 1 январь ҳолатига алимент ундириш билан боғлиқ 701 ижро ҳужжатидан 356 таси “Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги қонуннинг 64-моддасига асосан, қарздорларнинг иш ҳақиқа қаратилган, 25 таси амалда ижро қилиниб таъдир қилинган, 345 ижро ҳужжати бўйича ижро ҳаракатлари олиб борилмоқда. Алимент ундириш тўғрисидаги 701 ижро ҳужжатидан 540 нафар қарздор фуқарога нисбатан Ўзбекистон Республикасидан чиқшини вақтинчалик чеклаш тўғрисида қарор қабул қилиниб, ижрога кири-

шилган. Лекин суднинг қарори чиқарилган бўлиши ҳамда суд ижрочилари томонидан тегишли жавобгарлик тўғрисида огоҳлантирилган бўлишига қарамай алимент тўлашдан, бўйин товлаётган оталар ҳам борлиги ачинади. 2015 йил даврида бундай фуқароларнинг 22 нафарига нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг

Синовли дунё

қа, чорвачилик ортидан даромад қилаётган, лекин ишсизман, деган баҳона билан алимент тўламайдиган оталар ҳам кўп. Шуларни ҳисобга олиб, айнан шу тоифадаги фуқаролар учун меҳнат ярмаркаси ташкил қилинди. Унда тумандаги 62 корхона, ташкилот, муассаса ва хусусий корхоналар 185 бўш иш ўрини билан иштирок этди. Натижада 37 нафар вояга етмаганларнинг моддий таъминоти учун алимент тўловчи фуқаролар ва иш берувчилар ўртасида меҳнат шартномалари тузилди ҳамда 22 нафар алимент тўловчига ҳуқуқий маслаҳат берилди.

Шунингдек, учрашув натижасига кўра, билдирилган фикр ва мулоҳазалардан тўғри хулоса чиқарган ҳолда ўнга яқин фуқаро тўланмаган алимент қарздорликларини тўлиқ тўлаб беришди.

...Фарзандининг моддий таъминоти тегишли идораларнинг саъй-ҳаракатлари билангина ҳал қилинаётгани ҳақида фикр билдирар эканмиз, бу масалада фақат оталарнигина айблаб бўлмайди, назаримда. Турмуш қуришни фақат чиройли тўй ва дабдаба деб тушунаётган баъзиларнинг ота-оналари қистови билан оилали бўлаётгани, йигитларга бу масалада ўз вақтида ҳеч қандай маслаҳат берилмагани туфайли уларнинг оила ҳақида мустақил фикрга эга бўлмаётгани ҳам муаммонинг илдизларидан биридир. Айниқса, баъзи ота-оналарнинг ўғлига ҳеч иккиланмай, «ажрашасан, бошқасига ўйлантирамиз», деб, бу қарорларини амалда ҳам исботлаётгани кишини ўйга толдиради. Алимент ундириш масаласига жойларда жиддий киришилаётгани оиллага нисбатан бундай бифарқ қарашларнинг олдини олади, деган умиддамиз.

Гулрух МҰМИНОВА

Туман прокуратураси, ички ишлар бўлими ва суд департаменти суриштирув сектори томонидан 2015 йил давомида 22 жиноят иши кўзга-тилган.

122-моддаси билан жиноят иши кўзга-тилган, юзлаб фуқароларга суд ижрочилари томонидан кидирув эълон қилинган.

Туман прокуратураси, ички ишлар бўлими ва суд департаменти суриштирув сектори томонидан 2015 йил давомида 22 жиноят иши кўзга-тилган. Суд ҳужми ва ажримларига кўра 8 нафар шахсга нисбатан жарима, 5 шахсга ахлоқ тўзатиш ишлари, 6 шахсга нисбатан қамоқ жазоси қўлланилган.

— Маълум бўлишича, баъзида ҳатто моддий жиҳатдан фаровон яшаётган оталар ҳам алимент тўлашдан бош тортган, — дейди **Жомбой туман прокурори А.Муродов**. — Шунингдек, расман ишсиз бўлса-да, томор-

Расим бир оқшом мактабдан қайтар экан, ўзининг номига келган хат-жилда кўзи тушиб, ҳайрати ошди. Хатжилд ичидаги гулли қоғозга шу сўзлар ёзилган эди: «Расимбей, мен сизни анчадан бери севаман. Ниҳоятда гўзал эканимни ҳеч кўрқмай айта оламан. Дунёдаги энг катта орзум — сиз томонингиздан севилиш ва сизнинг жуфти ҳалолингиз бўлишдир. Фақат ҳали ёш бўлганимиз боис бир муддат кутишимиз кераклигини биламан. Ҳозирча ўзимни сизга танита олмайман. Мактубларингизни эса... манзилсиз жўнатинг, кўча бошидаги почта кутисидан вақтини топиб ўзим оламан. Отам жуда қаттиққўл, кўчага чиқишимга рухсат бериши қийин. Балки бирор кун учрашармиз ҳам. Ўзимни ҳозирдан сизнинг севгилингиз ва қайлигингиз сифатида кўрганам учун, учрашувимизни айб санамайман. Уйда ёлғизликдан зерикаман. Юборажак мактубларингиз мен учун тасалли бўлади».

Ўн олти ёшли барча ўсмирларда бўлганидек, Расим учун ҳам ҳаётда севиш ва севилиш жуда катта орзу эди. Шу сабабли мактубни ўқиган заҳоти юрагига чўғ тушди. Нотаниш қизни телбаларча ўйлай бошлади. Ўша оқшом кинога бормоқчи эди, фикридан қайтди. Хонасига вақли кириб олиб, ўзини севиб қолган қизга узундан-узок

мактуб ёзди. Мактубни почта кутисига ташлади-ю, бирдан ўзини ўн ёшга улғайгандек ҳис қилиб, гурурланди.

Исмими Бадия деган қиз, Расимнинг мактубларига ўз вақтида жавоб берар, агар

га ёқиш учун соатларча ҳуснихати устида ишлар, китобдай узун мактублар битар эди...

Бадия ғалати қиз эди. Баъзан ажойиб саволлар тўла мактуб йўлларди: «Турмуш кўрага-

РАШОД НУРИ ГҲНТЕКИН

рени титкилар, у истагандай билимларини ошириш учун тиришарди.

Бадия бир мактубида унга шундай деганди: «Сиз билан учрашишга аҳд қилгандим.

Кеча мактабдан қайтаётганингизда йўлингизни пойладим.

Сиз гўзал бир қизнинг севгилиси эканингизни унутиб, жуда ёмон кийинган экансиз. Уст-бошингиз, пойабзалингиз чанг босган. Ёш боладай ўртоқларингиз билан бўғишингизми? Сизни бу аҳволда кўриб, менинг олдимда хижолат бўлишингиздан чўчиб, ёнингизга келмадим».

Расим ўз ҳолидан хижолат чекди ва қайғуга ботди. Ўша кундан бошлаб устбошига диққат қиладиган, бежирим ва озода кийинадиган бўлди. Бадия яна бир бор уни мактабдан чиққан, уйга бормай кўчада сангиб юрганидан шикоят қилганди. «Мен уйимда севган йигитимни кўришни истаб, йигларканман, севганим бошқа қизларнинг ортидан юрадимми?», дея маломат қилганди қиз. Расим бу дунёда Бадиядан бошқа ҳеч бир қизни севмаслигини айтиб қасамлар ичди. Тасодифан кўчада учраган қизларга ҳам кўз учи-

ЖАҲОН АДАБИЁТИ

да бўлсин қарашга жасорат қилмайдиган бўлди.

Бир оқшом Расимнинг онаси Надиما хоним эри Аҳмат бейни мотамсаро ҳолатда кутиб олди. Йиғламоқдан бери бўлиб:

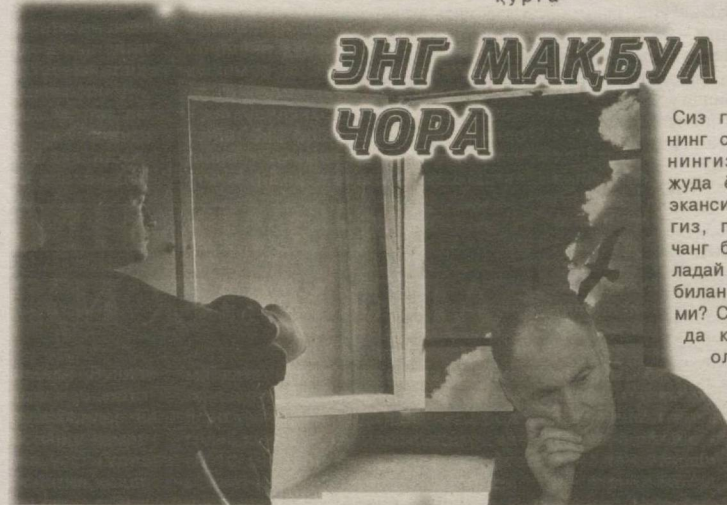
— Ох, ҳожам, бошимизга не кунлар келганини биласизми? — деб дийдиё қила бошлади. — Ўғлимизга Бадия исмли бир қиз илакишган. Бугун Расимнинг хонасини тозалашга киргандим, хатларини топиб олдим. Ўғлимиз қўлдан чиқмасидан, бирор чорасини топинг. Ахир у ҳали ёш, у билан боғлиқ қанча орзуларимиз бор!

Аҳмат бейнинг юз-кўзида ҳеч қандай хавотир ишораси кўринмади. Аксинча, мириқиб кулди. Овозини сал паясайтириб:

— Кўрқма, онаси, — деди. — Ўғлингга ишқий номлар ёзаётган ўша қиз аслида менман. На мактабдаги ўқитувчилари, на мен бутун саъй-ҳаракатларимизга қарамай унга тўғри ёзишни ўргата олмагандик. Уйлай-уйлай шу чорани топдим. Расим қизга хат ёзиш асносида янги ёзувни яхши ўрганганига ва бу йил синфида қолмаслигига аминман. Тўғриси айтсам, мен ҳам бир замонлар эски ёзувни сенга мактуб ёзавериб ўрганган эдим...

Умида
АДИЗОВА
таржимаси

жавоб мактуби бир-икки кун кечикса, нақд қиёмат қўпарди: «Сизни телбаларча севган ва сизнинг мактубларингиздан бошқа тасаллиси бўлмаган бир бечора қизнинг кўзларини йўл қаратиш тўғри иши? Бунинг устига мактубларингизни жуда қисқа ёзасиз. Яна бир ўтинчим бор эди, оғир олмасангиз: хатларингизни ўқиш мумкин бўлган ёзувда ёза оласизми? Яъни, сал ҳуснихатга эътибор берсангиз, дегандим...»

Ўсмир йигитча оқшомлари қоронги тушар-тушмас хонасига қамалиб, севгилиси-

нимиздан кейин асал ойимизни қайси давлатда ўтказамиз? Италиядами, ёки Швециядами? Бу икки мамлакат ҳақида нималар биласиз? Халки қандай яшайди, нима ишлар билан шуғулланади: у ёқларга бориш учун қайси денгизлардан, қайси давлатлардан ўтилади?» Ёхуд «Сиз Абдулҳақ Ҳамит Бейнинг янги асарини ўқидингизми? Қайси жойлари сизга маъқул бўлди? Ёзинг, мен ҳам ўқийман».

Ўсмир қайлиғига ёш бола бўлиб кўринмаслик учун география ва адабиёт китобла-

ДИЛИ ТЎҒРИНИНГ ЙЎЛИ ТЎҒРИ

Ҳурматли мухлис! Электрон манзилимизга йўлланган мактублардан жудаям мамнунмиз. Ҳамкорликда тайёрланаётган ушбу лойиҳа барчага ибрат ва сабоқ бўлиши, шубҳасиз. Номларингизни кутган ҳолда, ҳамюртларимиздан келган кичик воқеалар тафсилотини эътиборингизга ҳавола этамиз...

Ривоят БУ ОТ — БОЙЛИК, ҲАЛОСКОР ВА...

Қишлоқда ўртаҳол бир одамнинг улоқчи оти бор эди. Кўпчилик ай-фирга харидор эди. Бойлардан бири отни катта пулга сотиб олмақчи бўлди. Аммо эгаси уни сотмади. Кўшнилари унга:

— Эй, сени қара-ю, бекор қилдинг, суягунча эт битиб қоларди, — дейишди.

— Хукм чиқаришга шошилманглар, — деди отнинг эгаси.

Орадан бир неча кун ўтгач, от боғланган ипини узиб, қочиб кетди. — Ана, — дейишди қўшнилари. — Бир қаҳасиз қолдинг, гапимизга кирмадинг.

— Хулоса чиқаришга ҳали эрта, — деб жавоб берди отнинг соҳибни.

Чиндан, орадан кўп ўтмай унинг оти уюрни эргаштириб келди. Ҳамма унга ҳавас билан қарай бошлади.

— Қандай бахтлисан, бойликнинг ўзи қўлингга келди, — дейишди қўшнилари.

— Раҳмат, аммо хулоса чиқаришга ҳали эрта, — деди отнинг соҳибни.

Орадан бир неча кун ўтиб, ўғли тасодифан отдан йиқилиб, оёғи

синди. Узок вақт даволанса-да, суяк нотўғри битиб, чўлоқ бўлиб қолди. Кўшнилари ундан ҳол-аҳвол сўрагани киришди.

— Шундай соппа-соғ йигит ногирон бўлиб қолгани яхши бўлмади-да, — дейишди улар.

— Шундайку-я, бунинг ҳам ҳикмати бордир, — деди отаси.

Ўша кунлари мамлакатга ёв бостириб кирди. Барча соғлом йигитлар аскарликка олинди. Кўпчилиги жангларда шахид бўлди. Чўлоқ ўғил эса уйда қолди.

— Бахтинг бор экан, — дейишди қўшнилари унинг отасига. — Ўғлинг ёнингга соғ-саломат қолди.

— Бу бахтми ёки бахтсизликми, бир нарсая дея олмайман. Чунки ҳаёт ҳали давом этапти, — деди хотиржамлик билан доно ота.

Носир МУҲАММАД

“ҲАММА ҲАМ ЁРДАМ БЕРАВЕРМАЙДИ!”

Ушбу воқеани яқинда бир танишимдан эшитиб қолдим. Унинг ҳикоясини тинглаб, шундай инсонлар борлиги учун ич-ичимдан қувондим...

— Бир куни ишдан қайтаётсам, кўшни «дом»нинг олдида ёши кат-

ҲАЁТ МАНЗАРАЛАРИ

тарок аёлини учратиб қолдим, — дея ҳикоясини бошлади у. — Нотаниш аёл аслида, бухгалтер эканини, қизнинг мазаси йўқлиги сабаб пойтахтга келгани ва сумкалари оғирлигидан тўққизинчи қаватга чиқолмаётганини айтди. Аёлга кўмаклашиш мақсадида тўққизинчи қаватга кўтарилдик. Аксига лифт ҳам ишламаётган экан.

Онахоннинг қизи истиқомат қиладиган уй кўнғироғини боссак, ҳеч ким жавоб бермади. У пайтлари уяли алоқа воситалари йўқ эди. Ноилж қўшнисининг эшигини тақиллатдик. Бахтимизга эшикни аёл киши очди. «Кўшнилариңгиз эшикни очинмаяпти, мабодо бирор хабар йўқми?», деб сўрадик. Қўшни аёл эса «Кўшним соғлиги ёмонлашиб шифохонага тушиб қолди, эри эса болаларини олиб, Бухорога кетган», деб жавоб берди. Биз вазиятни тушунтирдик. Аммо у елкасини қисди. Аёлниңг кўзларидея ёш қалқди. «Холажон, юринг меникига», дедим. Онахон ҳам хурсанд, ҳам хижолат бўлиб уйимизга келди. Эрталаб онахоннинг қизи даволанаётган шифохонага бордик. Она-бола бир-бирини кучиб, йиғлашди. Мен эса хонани тарк этдим».

Бу ҳикоя бир қарашда оддий туюлар. Аммо ҳамма ҳам беминнат ёрдам кўрсатавермайди. Бу воқеа менга орамизда самимий ва очик-кўнгил инсонлар кўпчилигини аңглатди. Ундан ибрат олдим.

Шоира КАМОЛОВА,
Тошкент шахри

ЁЛФОННИНГ ТУФИЛИШИ

Дугонамнинг турмуш ўртоғи уни ҳаммадан рашқ қиларди, ҳатто суратдаги эркаклардан ҳам...

Қаерга боргани, ким билан кўришгани ҳақида сўраганида, дугонам тўғриси айтса ҳам ишонмасди. «Сен ёлгон гапирясан, бирортасини топгансан», деб ҳолижонига қўймасди. Дугонам қўлида ёш боласи билан ҳатто дўконга чиқишга ҳам чўчирди.

Талабалик йиллари эмасми, ўқишдан ҳали у ёққа, ҳали бу ёққа боришимиз керак. Унинг эри шу даражада етдики, охири оқибат дугонам ёлгон гапирадиган бўлди.

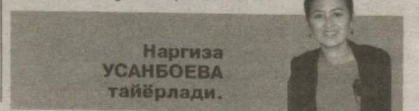
— Алдама, баттар ишончини йўқотасанку! — дедим уни қойиб.

— Тўғриси айтганим билан барибир ишонмайди. Ҳозир сизлар биланман-у, унинг назарида худди бошқа бир эркак билан ўтиргандекман. Ўзимни оқлайверишдан чарчандим. Бу рашқ эмас, касаллик...

Унинг гаплари менга сабоқ бўлди. Демак, ўта рашқчи бўлиш, ишонсизлик яхши эмас. Тинимсиз тергаш туфайли эркаклар аёлини ёлгон гапиршига мажбур қилади. Меъёрни унутманг, эркаклар!

Умида СОЛИЕВА,
Жиззах вилояти

Сиз нафақат ушбу рунда иштирок этишингиз, балки, чоп этилган воқеаларга муносабат билдиришингиз ҳам мумкин. Фирв ва мулоҳазаларингизни oilavajamiyat@mail.ru электрон манзилимизда кутиб қоламиз...

Наргиза
УСАНБОЕВА
тайёрлади.

Дам олиш куни ташқарида майдалаб ёмғир ёғмоқда. Бундай об-ҳаво кишини бироз ланж қилиб қўяди. Кўнглимдаги дилгирликни йўқотиш учун телевизиорни ёқдим. Ҳиндча кино берилаётган экан.

Деярли ҳар доимги сценарий такрорланмоқда: йигит ва қиз тасодифан учрашиб қолди. У ёқдан, бу ёқдан гаплашишди, кейин эса... Кейин эса толдингиз, севишишди. Дилтортар куй-қўшиқ янграб, ошиқ-маъшуклар севгиси тараннум этилди. "Қайларда эдинг шу пайтларгача, бир кўришда мафтунинг бўлдим", дейди йигит. Қиз ҳам минг нозишва билан, раҳматли Муҳаммад Юсуф ёзиб қолдирган сатрларга ўхшаш гапларни аятади: "Биз бахтли бўламиз Худо хоҳласа, Худо хоҳламаса учрашармидик"...

Бу ёғида сизу биз билган воқеалар: қизнинг отаси тўйга қарши, ошиқ-маъшуклар "Севги учун" деб курашди. Кува-кув, ура-ур, талотўп, бир муддат айрилиқ-ҳижрон онлари ва... ниҳоят, тўй. Ҳар доимгидек, охири яхшилик билан тугади.

Кечки пайт телеканалларнинг бирида яна Ҳиндча кино намойиш қилинди. Деярли яна ўша ҳолатлар: бу гал энди йигитнинг отаси тўйга қарши. Кува-кув бошланди, ўртада куй-қўшиқ. Буёғини кўрмасам ҳам сездимки, бу гал ҳам албатта, эртақларда айтилганидек, мурод-мақсадга етади.

Оммабоплик ва ҳаммабопликнинг сири нимада?

Интернет маълумотларига кўра, Ҳинд кинолари ҳозир оммабоплиги бўйича дунё киносаноатида етакчилик қилмоқда. Мутахассисларнинг фикрича, уларда оптимистик кайфиятнинг юқорилиги ва яқини жуда кўп ҳолларда яхшилик билан тугаши бунинг асосий омилларидан бири экан. Ҳинд киноларида сюжетлар бир-бирига жуда ўхшаш бўлса-да, севги-муҳаббатнинг юксак пардаларда тараннум этилиши бунда яна бир жиҳати саналади.

Бизнингча, бу қарашларнинг ҳар иккисидан ҳам жон бор. Аммо назаримизда, бу борада кўрсатилган иккинчи жиҳатнинг "посанги"си анчайин юқори. Зеро, инсоният пайдо бўлгандан буён куйлаб келинаётган ишқ-муҳаббат мавзуси доимий эътиборда ва ҳеч қачон долзарблигини йўқотмайди.

Биз бу ўринда Ҳинд киноларини айтмоқчи бўлган гапимизнинг бир воситаси сифатида эсга олдик. Аслида, севги-муҳаббат барча замон-

ларда барча ижодкорлар учун бош мавзу бўлиб келган ва бугун ҳам шундай. Кези келганда қизиқ бир маълумот: башариятни ҳайратга солган санъат ва адабиёт намуналарининг аксарияти севги дардига мубтало бўлган муаллифлар томонидан яратилган экан.

Ҳар кимнинг қўлидаги бармоқ изи ҳар-хил бўлганидек, муҳаббат бора-сида ҳар кимнинг мезони турлича ва бунга донишмандлар, ижодкорлар ҳикматомуз сўзлари орқали ҳам ишонч ҳосил қилиш мумкин.

ТЕЛБАЛИК ЕТОВИДАГИ СЕВГИ ЁХУД МУҲАББАТНИНГ КЎЗИ КЎР(МИ?)

Муҳаббатнинг кўзи кўр

Бу гапни кўп эшитганмиз, ўзимиз ҳам гапнинг ройига қараб баъзан донишмандона, баъзан олифалик қилиб унда-бунда гапириб қўямиз. Умуман олганда, халқ орасида кенг тарқалган бу ибора ҳиснинг алдамаслигини кўрсатишда, баъзан эса... хирсининг йўл қўйган хатоларини ёпишда яхшигина оқлов.

Халқ топиб гапиради, дейдилар. Ҳар бир афсона замирида ҳаётий ҳақиқатнинг унсурлари яширин бўлади, дейди фольклоршунослар. Буни қарангки, чиндан ҳам муҳаббатнинг кўзи кўр ва унинг ёнида доимо телбалик юрар экан.

Айтишларича, бир замонлар, ҳали инсонлар ер юзини макон тутмасларидан аввал ҳиссиётлар заминда умргузаронлик қилар эканлар. Яхши ҳислар ҳам, ёмон ҳислар ҳам бир жойда яшар, лекин инсонлар ҳали бўлмаганлари учун уларнинг қилади-ган ҳеч бир ишлари йўқ экан. Кунларнинг бирида улар роса зеркишибди, бир-бирига тумтайганча қараб ўтиришаверибди. Бу ҳолатдан роса хижолат чеккан Соддалик кутилмаганда ўртага бир фикр ташлабди: "Келинлар, бекинмачоқ ўйна-

миз!". Ҳамма бу фикрга рози бўлибди. Бирорта ишни ҳам охирини ўйлаб қилмайдиган Телбалик:

— Сизлар яширининглар, мен қидираман, — дебди. Қолганлар ҳам бунга дарров рози бўлибди. Чунки Телбаликнинг бекиниб оладиган жойидан қидиришни ҳеч ким истамас экан-да. Телбалик эса қўлларини бир дарахтга қўйиб кўзларини юмганча санай бошлабди:

— Бир, икки, уч ...

У санар экан ҳамма туйгулар ўзлари бекинадиган жойни қидира бошлабди. Меҳр куёшнинг ортига, Хиё-

нат ахлат орасига, Ёлгон кўлдаги тош орқасига, Жасорат оловли вулқон оғзига, Тўхмат чўл тиканлари орасига яширинибди. Телбалик ҳамон санашда давом этар экан:

— Саксон бир, саксон икки, саксон уч ...

Бу пайтда Севгидан бошқа ҳамма ҳис-туйгулар яшириниб бўлишган, фақатгина Севги беркинишга жой тополмаган экан. Бошқа туйгулар эса бу ҳолга ҳайрон ҳам бўлишмабди, бундан жаҳллари ҳам чиқмабди. Чунки ҳаммалари Севгини яшириш қанчалик қийин эканини билишар экан-да. Шу пайт Телбалик тўқсон тўққиз, юз дейиши билан Севги ҳам чопиб бориб гулларнинг орасига яшириниб олибди.

Телбалик биринчи бўлиб Дангасаликни кўрибди. Чунки у бир-икки қадам юриб, тўнка панасига ўтириб олган эди. Бундан руҳланган Телбалик ишга жиддий киришибди. Меҳрни куёш орқасидан, Хиёнатни ахлатлар орасидан, Орзуни булут устидан, Ёлгонни кўлнинг тубидан, Жасоратни вулқон оғзидан, Тўхматни тиканлар орасидан топиб, ҳаммаларини бир жойга тўплабди. Фақат Севги қолибди топилмаган. Телбалик уни

МУЛОҲАЗА

роса қидирибди, аммо ҳеч жойда йўқ эмиш. Унинг ҳафсаласи пир бўла-ёзганда ёнига Ҳасад келибди ва қулгоғига секингина шивирлабди:

— Севгини нега бошқа жойлардан қидирайсан? У гуллар орасидан бошқа қаерда ҳам бўларди?!

Шунда Телбалик шунча қидиргани алаmidан ҳамда ўзининг телбалигидан қўлига паншаха олибди ва гулзорга санча бошлабди. У бирон ишни қилганида асло охирини ўйламас экан. Санчаверибди, санчаверибди, токи бир чинқириқдан кўрқиб кетма-гунича санчаверибди. Бир пайт пайҳон бўлган ва қонга бўялган гуллар орасидан Севги чиқиб келибди. Қўллари билан юзини тўсиб олган Севгининг икки кўзидан ҳам қон тилиқлаб отилаётган экан. Телбалик қилган ишдан кўрқиб кетибди ва ваҳима билан дод-фарёд қилибди:

— Нима қилиб қўйдим? Энди нима қиламиз? Энди кўзларингни қандай тўзатсам бўлади? Бу гуноҳимни қандай ювман?

Шунда Севги унга жавобан: "Кўзларимни энди нима қилсанг ҳам тўзалмайди. Лекин мен учун бирор нарса қилмоқчи бўлсанг, менга йўлбошчи бўлишинг мумкин. Чунки кўр кўзларим билан ўз йўлимни топиб юра олмайман", деган экан. Айтишларича, ана шу кундан бери Севгининг кўзи кўр, ёнида эса доимо Телбалик бирга экан.

Соф муҳаббатга қурилсин бахт кўргони

Талабалик пайтларимизда айрим сабабларга кўра сабоқларга қатнаша олмай қаттиққўл домларнинг қийин-қистови билан тингланмаган маърузаларни кўчириш учун курсдош қизларнинг "конспект" дафтарини олганимизда уларнинг баъзиларида яқин дугонаси битган шундай ёзувлар бўларди: "Дугонажон, мен сенга шундай оилавий бахт тилаймани, уни ҳеч ким, ҳеч қачон тортиб олмасин. Яна истайманки, бу бахт кўргонинг асло бошқа бировга озор бермасдан қалбингда ардоқлаган ўз муҳаббатингга қурилсин". Самимий сўзлар ва энг муҳими, яхши ният, тўғри эмасми? Биз ҳам шу ниятга қўшилган ҳолда мақолаимизни хотима қилсак бўларди. Аммо гапни кинодан бошлаганимиз учун хулосани ҳам кино талқинида беришга қарор қилдик: ҳар бир калбага муҳаббат Отабек ва Кумушбиби бўлиб ташриф буюрсин.

Содиқ НОРБОВ

КУЁВГА КЎРСАТДИ

Халқимиз азалдан қизларини бегона нигоҳдан сақлаб парвариш қилган. Унга совчи келиб ўзатишга қарор қилингандан сўнггина куёвга кўрсатган.

Ўзига хос маросим шаклида ўтадиган бу тадбир "эрга кўрсатди" деб номланган.

Бу маросимнинг "учрашув" деб аталмасдан "куёвга кўрсатди" деб номланганининг сабаби, бунда кўпчиликнинг гувоҳлигида куёв қизга назар ташлаган, бу вақтда қиз уялгандан бошини кўтариб куёв томонга қарай олмаган. Аёнки, улар гаплаша олмаган ҳам.

"Алломиш" дostonида: "Барчинни узатмоқчи бўлиб, куёвга "Эрга кўрсатди" расмларини қилиб, бир кўйни сўйиб, чошгоҳ вақти уйига чақириб, яхши сарпойлар Ҳакимбекка ёпиб..." дейилади.

Ана шу мисолнинг ўзиёқ келиннинг куёвга кўрсатилиши пана-паскам жойларда эмас, элнинг гувоҳлигида юз берганини тасдиқлайди.

КЕЛИН БЕКИТАР

Бу қадимий урф-одатга кўра, қудалар розилашиб, тўй куни белгилангач, никоҳ маросимидан олдин келин гўё олиб қочиб кетилганга ўхшаб бекитиб қўйилади. Бу одат ҳозирги вақтда Зомин туманининг айрим қишлоқларида сақланиб қолган.

Қиз сўйлатар деган расм бўлади,
Қиз гапиртган анча пулни олади.
Барчин вақилини энди беради.
Ҳақимбекни энди қабул қилади.

Ана шу мисолдан аён бўладики, бу жуда қадимий одатлардан бўлиб, Алломиш ҳам урфга амал қилиб Барчинойни олиб қочган. Кейинги авлодлар ҳам шу аънанани давом эттирган.

Дамин ЖУМАҚУЛОВ

Унутилмас удуллар

Бу одатнинг маъноси шуки, куёв ёвқур ва жасоратли. Керак бўлса, унинг қўлидан қизни олиб қочиб кетиш ҳам келади. Унинг бу шижоатини кўриб қайнота-қайнонасининг куёвидан кўнгли тўлади: "Демак, куёв қизимизни яхши кўради".

"Алломиш" дostonининг Фозил Йўлдош ўғли куйлаган вариантыда бу одат куйидагича таърифланган:

"Қадимги расими шундай бўлади:
Барчинойни қиз опқочди қилади,
Не келинлар юриб қизни сўради,
Бир ердан буларни топиб олади.
Икки вақил у мулладан келади,
Келиб қизнинг ихтиёрин сўради,
Уялгандан қабул қилмай туради.

Ўзбек халқи дунёга жуда кўплаб буюк зотларни етказиб бергани билан ҳақли равишда фахрланади. Дунё илм-фани, маданияти, тарихига беқиёс ҳисса қўшган улуг аждодларимизни ҳам аслида аёл дунёга келтирган. Куйида буюк боболаримиз бешигини тебратган буюк оналарнинг айримлари ҳақида тўхталиб ўтмоқчимиз.

Ситорабону – Буюк ҳақимни дунёга келтирган зот. Тиб илмининг ривожига улкан ҳисса қўшган буюк ҳақим, Шайхурраис Абу Али ибн Сино 980 йилда Бухоро яқинидаги Афшона қишлоғида (ҳозирги Пешку тумани ҳудудида) таваллуд топган. Буюк ҳақимнинг ўз таржимаи ҳолида баён қилишча, унинг отаси Абдуллоҳ ибн Али асли балхлик бўлиб, кейинчалик Бухорога кўчиб келган ва Сомонийлар ҳукмдори Нуҳ ибн Мансур саройида хизмат қилган.

Абдуллоҳ шу ерда бухоролик Ситора исмли қизга уйланади. Бўлғуси ҳақимнинг буюк инсон, мутафаккир бўлиб етишишида ота-онасининг, хусусан Ситорабонунинг хизмати катта бўлгани шубҳасиз. Ситорабонунинг Ибн Синодан ташқари яна бир ўғли бўлгани ҳақида маълумотлар бор.

БУЮКЛАР БЕШИГИН ТЕБРАТГАН БУЮК ОНАЛАР

Тегина бегим Моҳ – Сохибқиронга алла айтган аёл.

Сохибқирон Амир Темур ҳазратларининг волидаси манбаларда Такина хотун ёхуд Тегина бегим Моҳ номи билан тилга олинади. Тахминларга кўра, у ўн тўртинчи асрнинг бошларида Бухородаги таникли дин арбобларидан бири Садр аш-шариф Убайдуллоҳ ал-Бухорийнинг хонадонидида туғилган. Шарафиддин Али Яздий айтганидек, у «покиза хулқли аёл» бўлган.

Сохибқироннинг отаси Амир Тарагайнинг оилавий ҳаёти хусусида маълумотлар жуда кам. Унинг биринчи аёли, Амир Қазагоннинг қизи Йўқун Хонум эди. Амир Тарагай бу хотиндан фарзанд кўрмаган. Тегина бегим Моҳга уйланиш фарзанд эҳтиёжи билан боғлиқ бўлиб, бу никоҳга руҳонийлар фатво берган. Бу никоҳ 1329-1330 йилларга тўғри келади. Бироқ чамаси, Тегина бегим Моҳ жуда эрта вафот этган. Унинг вафотидан сўнгра, Амир Тарагай Қадок Хотунга уйланган, бу аёл 1390 йилгача ҳаёт бўлган ва фарзанд кўрмаган. Маълумотларга кўра, бугунги

Ургут туманига қарашли Тегана қишлоғи ҳам Сохибқироннинг онаси шарафига ана шундай номланган.

Гавҳаршод бегим – Мирзо Улуғбекнинг волидаси Темурий маликалар орасида энг буюк сиймолардан бири, 1379 йилда ўз даврининг йирик амирларидан Гиёсиддин Тархон хонадонидида туғилган. Амир Темурнинг ўғли Шохруҳ Мирзонинг завжаси бўлган. Мирзо Улуғбекдан ташқари Бойсуқур Мирзо ва Муҳаммад Жўки султон исми икки ўғил ва икки қизни дунёга келтирган. Хуросоннинг Ҳирот, Машҳад сингари шаҳарларида жуда кўп меъморий обидаларнинг барпо этилиши бевосита унинг номи билан боғлиқ. Шохруҳ Мирзонинг вафотидан сўнгра салтанат бошқарувида жуда катта ўрин тутган. 1457 йилда Абу Саид Мирзо фармонида биноан қатл этилган. 2003 йилда Кобулда очилган аёллар университетида Гавҳаршод бегим номи берилган.

Салима бону – Ҳазрат Навоийнинг онаси. Бу буюк аёл ҳақида ҳам маълумотлар жуда кам. Айрим тарихчиларнинг ёзишича, исми Ҳалима

бону (ёки Салима бону) бўлиб, амирзода шайх Абу Саъид Чангийнинг қизи бўлган. Ҳазрат Навоий "Маъжоласун-нафоис"да тоғаларининг ҳам таъби назми борлиги, туркий ва форсийда ижод қилганини ёзади. Шундан билиш мумкин, бу аёл ҳам жуда маърифатли, саводхон бўлган. Тахминан, 1436-37 йилларда Гиёсиддин Баходур билан турмуш қурган. Ҳазрат Навоийдан ташқари Дарвишалибек ва Баҳлулбек исми ўғиллари бўлган. Ҳазрат Навоий "Бадоеул-бидоя" девони муқаддасида Темурийлар хона-

Машҳурларнинг онаси

дони хусусида тўхталиб, ёзади:

Отам бу остоннинг хокбе-зи,

Онам ҳам бу саро бўстон канизи...

Шу байтнинг ўзидек бу аёл бевосита Темурийлар хонадонининг яқин кишиларидан бўлганини кўрсатади.

Кутлуг Нигор хоним – Бобур Мирзонинг онаси. Кутлуг Нигор хоним 1459 йилда Тошкент хони Юнусхоннинг хонадонидида туғилган. Тарихий манбаларга кўра, Бобурнинг онаси ўқимишли ва оқила аёл бўлиб, Бобурга ҳокимиятни бошқариш ишларида фаол кўмак берган, ҳарбий юришларида унга ҳамроҳлик қилган. Тахминан 18 ёшида 1477 йилда Темурийлар авлодидан бўлган Фарғона ҳукмдори Умаршайх Мирзога турмушга чиқади. 1478 йилда биринчи фарзанди Хонзодабегим дунёга келади. 36 ёшида Умаршайх Мирзо фожиали тарзда ҳалок бўлгач, бева қолади. Ўша йили Андижон тахтига унинг ўғли Бобур Мирзо ўтиради. "Бобурнома"да ёзилишича, Кутлуг Нигор хоним ўғлининг сарсон-саргардон юрган кезларида ҳам унинг ёнида бўлади. 1505 йилда вафот этади.

Иқбол ҲУМОЮН

Аваз ОХУН:

"БОЗОРГА ТУШГАНИМДА ЧЎНТАГИМДА УЗУН РЎЙХАТ БЎЛАДИ"

борманг тўкин-сочинликдан баҳри дилингиз очилади. Бозорларимизга кириб, "ҳозир қайси фасл, ўзи?", деб ёқа ушлайсиз. Чунки, қовун-тарвуз излаган одам август ойини, кўнгли кулупнай тусаган киши майни кутиш шарт эмас.

Уйимга яқин бўлгани учун Юнусобод бозоридан харид қиламан. Маҳсулотни арзон нарҳда сотиб оламан деган одам Кўйлик бозорига тушиши керак.

Мақтаниш бўлмасин-у, деҳқончилик билан шуғулланганим бозор қилишимда катта ёрдам беради. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг яхши ва ёмонини ажрата оламан. Масалан, картошка харид қилаётганингизда унинг рангига эътибор бериш керак. Ранги тиник ва бир текис бўлса, демак картошканинг сифати яхши. Сабзининг сувлисини аниқлаш учун унинг уч томонида эътибор беринг. Агарда сабзининг учи йўғон бўлса, демак сувли, ингич-

каси эса аксинча. Пиёзнинг ҳам кўк илдиз чиқармаганини олиш керак.

Гўшт сотиб олиш, бу энди, алоҳида масала. Мухлисларимиз яхши билишди, қассоблар ҳақида танқидийроқ ҳазилим бор. Гўшт бозорини биласиз, сотувчилар "ака лаҳим бор, беш минг кўшинг дейишди". Рози бўласиз. Кўзингизни шамғалат қилиб муштдай суяк тикиб кўйишганини сезмай қоласиз. Уйга олиб келиб стол устига қўйсангиз тақиллаб кетади. Шундай очиб қарасангиз суяк турибди-да, ялтирок, думалоқ, оппоқ суяк. Бир гал шунақа ҳолат юз берган эди, қайтариб олиб чиқдим.

– Бу нимани гўшти, – дедим сотувчига қошимни чимириб.

– Ниманики бўларди, молниқиди ака, – дейди хотиржам.

– Мана бу суяк ҳам молниқими? Худди билярд тошга ўхшайди-ку, – дедим муштдай келадиган суякни кўлимга олиб.

– Ҳа молниқи, – жавоб беради сотувчи.

– Қаери бу? – дедим бадтар асабийлашиб.

– Билмайман, – дейди.

– Инсоф билан-да энди, ука. Бу суякни итга ташласангиз, ит ҳам қарамайди. Чунки аллақачон ғажиб кўрган, – дедим.

Гўшт дўконига борсам латифамни эшитган қассоблар кулиб: "Биллард тоши қўшилганидан берамиз", дейишди.

Бозорларда сотувчилар "жуда топиб гапиргансиз-да", дея ҳазилларимни айтиб маҳсулотни харид қилаётганимда ёнига қўшимча бозор нарса илинишди.

Талабалик давримда ётоқхонада турганим учунми, нафақат яхши харидни, балки олинган маҳсулотлардан яхши таом тайёрлашни ҳам биламан. Вақти-вақти билан уйда ош, диллама тайёрлаб тураман. Мен пиширган овқатлар оиламдагиларга жуда ёқади.

Хуллас, эркак киши рўзгорининг горини тўлдирса, аёл тежаб-тергаб горнинг бўшаб қолишига йўл қўймаслиги керак.

"Оила ва жамият" муҳбири
К. АДАШБЕКОВА ёзиб олди.

Харидорлар ҳақида ҳам бир ҳазилим бор:
Биттаси қассобдан фақат 200 грамм гўшт олар экан. "Свезжий—свезжий" егиси келса керакда. Қассоб ҳам уни таниб қолган, келгунча 200 грамм гўштни тайёр қилиб қўяр экан. Бир куни ҳалғи одам келиб "Ака икки кило гўшт беринг", деса, бояги қассоб: "Э-э, тўй қиялсизми?" дермиш.

Оила ва жамият

Ижтимоий-сиёсий,
маънавий-матрифий газета

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Хотин-қизлар
қўмитаси, "Болалар ва
овиларини қўллаб-қувватлаш"
ассоциацияси (Болалар
жамғармаси) ва "Соғлом авлод
учун" халқаро хайрия фонди

Бош муҳаррир:
В. Луқмонов

Обуна
индекси – 176

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент – 100000.
Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс)
233-28-20, Котибият:
233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz

Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169-рақам
билан рўйхатга олинган. Бюролма Г — 336. Формати А-3,
ҳажми 2 табоқ. Адади — 6749. Баҳоиси келишилган нарҳда.

Босишга топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00

Масъул муҳаррир: О. Жумабоев
Мусахҳилар — С. Сайдалимов,
К. Адашбеева

Газета таҳририят компьютер марказида
терилди ва саҳифаланди

Саҳифаловчи — И. Жуманов

ISSN 2016-7609

772010760007